

Victor Papanek: la política del disseny

31 d'octubre de 2019 -2 de febrer de 2020

Museu del Disseny de Barcelona

L'exposició ***Victor Papanek: la política del disseny*** és la primera gran retrospectiva centrada en el dissenyador, autor i activista Victor J. Papanek (1923-1998). Papanek va ser un dels pioners més influents del segle XX de l'enfocament d'un disseny social i ecològic que va començar els anys seixanta. El seu treball més important, ***Disseny per al món real*** (1971), és encara avui un dels llibres més llegit sobre disseny. En aquest llibre Papanek fa una crida per a la inclusió, la justícia social i la sostenibilitat, uns temes que més que mai tenen una gran rellevància per al disseny actual. La mostra inclou peces d'alt valor com ara dibuixos, objectes, pel·lícules, manuscrits i gravats, algunes de les quals són inèdites. Aquestes es complementen amb obres d'alguns dels seus contemporanis de les dècades de 1960 a 1980, entre ells George Nelson, Richard Buckminster Fuller, Marshall McLuhan i la iniciativa de disseny radical Global Tools. Les idees de Papanek traslladades al segle XXI i el seu impacte durador les trobarem també als projectes de diversos dissenyadors i artistes internacionals relacionats amb el camp del disseny crític, social i activista.

Davant la persecució nazi a Àustria, Papanek va fugir als Estats Units l'any 1939. Després de treballar com a dissenyador industrial, durant la dècada dels seixanta va desenvolupar una **crítica del consumisme** que el faria conegut arreu del món. Aquesta postura també es reflecteix en els seus dissenys, que sovint va desenvolupar juntament amb alumnes o col·laboradors, inclosos televisors i ràdios per a països africans i vehicles elèctrics, així com el Fingermajig, un objecte dissenyat per estimular el sentit del tacte (1965-1970), i la sèrie *Living Cubes* (1973), mobles muntats per l'usuari que es podien modificar per satisfer diferents necessitats.

Tanmateix, el veritable impacte de Papanek es troba en el seu treball com a **autor i àrbitre d'una comprensió del disseny nova i crítica**. Va impartir conferències en universitats de tot el món, inspirant generacions d'estudiants, i va **promoure intensament un debat social ampli sobre disseny**. Per exemple, a principis del 1961 va moderar un programa de televisió sobre disseny que es va transmetre per tots els EUA. Al costat del seu ***Disseny per al món real***, que ha estat traduït a més de vint idiomes, altres llibres com ***How Things Don't Work*** (1977) o ***Design for Human Scale*** (1983) van consolidar la seva reputació com a pioner del disseny alternatiu. En aquests llibres va utilitzar un llenguatge incisiu i l'humor per criticar una convicció cega en el consumisme i va adaptar les idees de la generació del 1968 per abordar temes pràctics de la vida quotidiana per a un gran nombre de persones.

“*Victor Papanek: la política del disseny*” s’organitza en **quatre seccions** que ofereixen una visió exhaustiva de la vida i el treball de Papanek. L’exposició comença amb una vídeo instal·lació introductòria i de gran format que presenta les idees del dissenyador en un context contemporani i segueix amb una visió biogràfica que traça la vida de Papanek des de la seva fugida d’Europa fins al seu èxit internacional. Per primera vegada, els organitzadors han pogut recórrer a materials propietat dels hereus de Papanek facilitats per la Fundació Papanek a la Universitat d’Arts Aplicades de Viena, que inclouen una sèrie de documents que no s’havien analitzat ni exposat mai, com ara quaderns, cartes, mobles, peces de la col·lecció d’objectes etnològics de Papanek, així com més de mil diapositives que el dissenyador va utilitzar per a les seves conferències.

Dues seccions més se centren en els temes principals de l’obra de Papanek, inclosa la crítica fonamental del consumisme i el compromís amb les minories socials i amb les necessitats del que es coneixia com el Tercer Món, l’ecologia, la sostenibilitat i la “fabricació” de cultura –la creació i la producció utilitzant recursos propis– que va tenir els seus orígens en el moviment *do-it-yourself* dels anys seixanta. Els visitants també podran veure una gran quantitat de dissenys de Papanek, dels seus estudiants i d’altres col·laboradors, com ara els de la dissenyadora danesa Susanne Koefoed, que, com a estudiant de Papanek, va desenvolupar el primer símbol internacional d’accessibilitat l’any 1968.

L’exposició es complementa amb unes **vint obres contemporànies** seleccionades acuradament que transporten les idees de Papanek al segle XXI per part de dissenyadors com **Catherine Sarah Young, Forensic Architecture, Jim Chuchu, Tomás Saraceno, Gabriel Ann Maher** o el col·lectiu brasiler **Flui Coletivo e Questo I Nó**. També tracten temes complexos com el canvi climàtic global, les identitats de gènere fluides, el comportament del consumidor o les realitats econòmiques de la migració, tots ells com a reflex de la ressonància contínua de les preguntes que Papanek ja abordava durant els anys seixanta. Al mateix temps, aquestes propostes surten de la delimitació de món blanc, occidental i masculí en el qual Papanek estava immers, malgrat els seus esforços per qüestionar-lo.

“*Victor Papanek: la política del disseny*” és una exposició **tant retrospectiva com temàtica**. En centrar-nos en la persona de Papanek, podem comprendre millor un tema més ampli, en concret, **la importància del disseny com a eina política**. Al cap i a la fi, el que era revolucionari per a l’època de Papanek, actualment és acceptat generalment: el disseny no tracta només de donar forma a alguna cosa, és una **eina de transformació política que ha de tenir punts de vista socials i ètics**. Això es reflecteix en el fet que els debats actuals sobre temes com el disseny social i el pensament del disseny es basen, naturalment, en les

idees de Papanek.

L'exposició pretén redescobrir Papanek com el **pioner d'aquests debats** –i com un dels grans pensadors avançats del disseny– per al segle XXI. Al mateix temps, examina com el disseny compromès socialment de Papanek està canviant el nostre món avui, i també com pot fer que el món sigui millor.

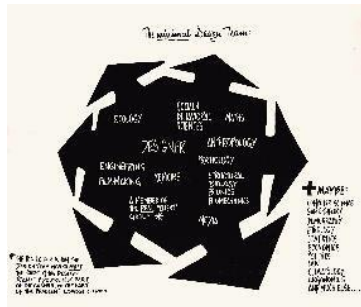
L'exposició té associat un ampli **programa d'activitats i conferències** centrades en el **disseny social**.

Imatges disponibles per a premsa

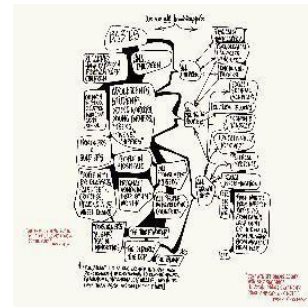
<https://eicub.net/share/service/publicSite?node=workspace://SpacesStore/d61410c6-f217-4ad5-ab64-e5ede0345177>

01
Victor Papanek: *la política del disseny*,
imatge gràfica de l'exposició
Museu del Disseny

02
Victor J. Papanek, "L'equip de disseny
minimalista", detall del pòster núm. 1 de
Big Character: "Gràfic de treball per a
dissenyadors" (1973, esborrany del 1969).
© Universitat d'Arts Aplicades de
Viena, Fundació Victor J. Papanek

03
Victor J. Papanek, "Tots som discapacitats",
detall del pòster núm. 1 de *Big Character*:
"Gràfic de treball per a dissenyadors"
(1973, esborrany del 1969).
© Universitat d'Arts Aplicades de
Viena, Fundació Victor J. Papanek

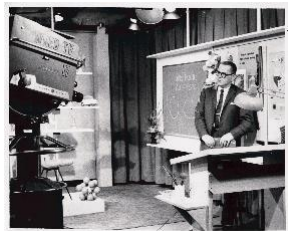
04
Victor J. Papanek a Buffalo, Nova York (abril
del 1959). Fotografia amablement cedida a la
Fundació Victor J. Papanek per Nicolette
Papanek.
© Universitat d'Arts Aplicades de
Viena, Fundació Victor J. Papanek

05
Victor J. Papanek, Gallery of Living Arts,
Corona del Mar, Califòrnia (Estats Units),
vestíbul d'entrada, disseny per a l'espai
expositiu (1949-1952).
© Universitat d'Arts Aplicades de
Viena, Fundació Victor J. Papanek

06
Victor J. Papanek, cadira de menjador de la
sèrie Samisen (1952-1956).
© Universitat d'Arts Aplicades de
Viena, Fundació Victor J. Papanek

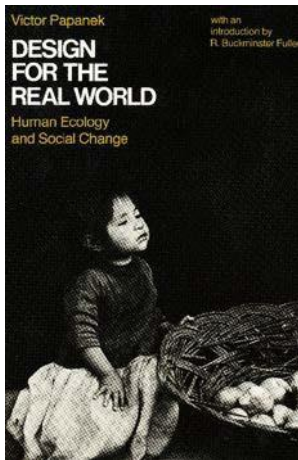
07
Victor J. Papanek filmant el programa *Design
dimensions* del canal 17 de la cadena de
televisió WNET, a Buffalo, Nova York (1961-
1963).
© Universitat d'Arts Aplicades de Viena,
Fundació Victor J. Papanek

08
Victor J. Papanek, "Estructura de jocs mòbils
tetradecaèdrica" (1973-1975).
© Universitat d'Arts Aplicades de
Viena, Fundació Victor J. Papanek

09
"Fingermajig", joguines tàctils de plàstic
per a infants, de l'exalumna de Victor J.
Papanek Jorma Vennola, Finlàndia (1965-
1970).
© Universitat d'Arts Aplicades de Viena,
Fundació Victor J. Papanek

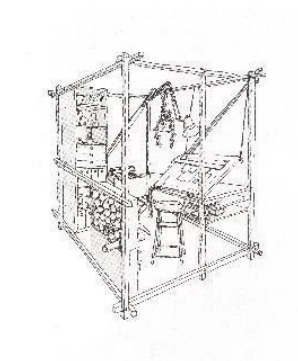
10
Victor J. Papanek, *Disseny per al món real. Ecologia humana i canvi social*, 1a edició dels EUA, Nova York: Pantheon (1971). Fotografia de la coberta de Georg Oddner /TIO. Disseny de la coberta de Helen Kirkpatrick. © Pantheon Random House, cortesia de la Universitat d'Arts Aplicades de Viena, Fundació Victor J. Papanek

11
Victor J. Papanek, *Design for Human Scale*. Nova York: Van Nostrand Reinhold Company Inc. (1983). Disseny de la coberta de Ben Kann. © Universitat d'Arts Aplicades de Viena, Fundació Victor J. Papanek

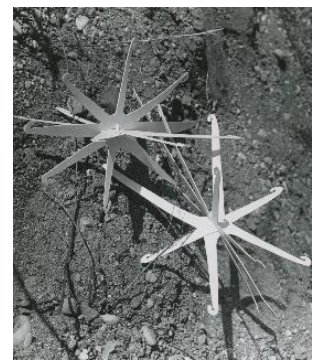
12
Victor J. Papanek, cadires de menjador de la sèrie Samisen (1960-1970). © Universitat d'Arts Aplicades de Viena, Fundació Victor J. Papanek

13
Victor J. Papanek i James Hennessey "Cub de treball" (1973). © James Hennessey i Universitat d'Arts Aplicades de Viena, Fundació Victor J. Papanek

14
Victor J. Papanek i James Hennessey, "Lean-To Chair" (1974). © James Hennessey i Universitat d'Arts Aplicades de Viena, Fundació Victor J. Papanek

15
James Herold i John Truan, eriçons artificials recoberts amb llavors de plantes i una solució de potenciació del creixement, dissenyats sota la direcció de Victor Papanek per revertir els cicles d'erosió a les regions àrides (1968) © Universitat d'Arts Aplicades de Viena, Fundació Victor J. Papanek

16
Richard Buckminster Fuller fotografiat amb una esfera de tensegritat a l'Expo 67 de Montreal, Canadà (1967). © Hereus de R. Buckminster Fuller; cortesia de Science Photo Library, fotografia: Hans Namuth

17
Frank Gehry, "Cadires de trineu" de la sèrie Easy Edges (1972). Presentades a *Nomadic Furniture* per James Hennessey i Victor J. Papanek, Nova York: Pantheon Books (1973). © Vitra Design Museum

18
Piero Gatti, Cesare Paolini i Franco Teodoro, "Sacco", produït per Zanotta (1968). Presentat a *Nomadic Furniture* per James Hennessey i Victor J. Papanek, Nova York: Pantheon Books (1973). © Vitra Design Museum

19
Karl Montan, símbol internacional d'accessibilitat, (1969), modificat del disseny original per Susanne Koefoed, exalumna de Victor J. Papanek (1968).

20
Flui Coletivo i Questo | Nó en col·laboració amb IED São Paulo, "Bomba Hacker" ("Bomba d'aigua *do-it-yourself*") (2014).
© Flui Coletivo, fotografia: Stefano Leggieri

21
Alexandra Daisy Ginsberg, "Unitat de bioremediació mòbil", models de Designing for the Sixth Extinction (2013), vista de la instal·lació al Zentrum für Kunst und Medientechnologie Karlsruhe (ZKM).
© Alexandra Daisy Ginsberg, fotografia: Jonas Zilnius

22
ONU Dones, "La veritat autocompleta: necessitat", campanya publicitària (2013).
© Fotografia: Mermac Ogilvy & Mather Dubai

23
ONU Dones, "La veritat autocompleta: no puc", campanya publicitària (2013).
© Fotografia: Mermac Ogilvy & Mather Dubai

24
Jim Chuchu, "Tota l'opressió està connectada" (2013).
© Jim Chuchu

L'exposició *Victor Papanek: la política del disseny* és una col·laboració entre el Vitra Design Museum i el Museu del Disseny de Barcelona, juntament amb la Fundació Victor J. Papanek, Universitat d'Arts Aplicades de Viena.

Títol: *Victor Papanek: la política del disseny*

Comissàries: Alison J. Clarke (Fundació Victor J. Papanek, Universitat d'Arts Aplicades de Viena)
Amelie Klein (Vitra Design Museum)

Durada: 31 d'octubre de 2019 -2 de febrer de 2020

Imatges per premsa a:

<https://eicub.net/share/service/publicSite?node=workspace://SpacesStore/d61410c6-f217-4ad5-ab64-e5ede0345177>

Contacte premsa:

Divina Huguet

premsa.museudeldisseny@bcn.cat

636068539

Col·laboradors:

**Vitra
Design
Museum**

di:'angewandte

University of Applied Arts Vienna

Papanek Foundation

Finançat per:

**KULTURSTIFTUNG
DES
BUNDES**

Patrocinador global:

VOLKSWAGEN
GROUP